

“Dichter bij de bij”

Interview met Roos en Carolien, bijenhoeders op de Tuinen van Arentsburgh

Roos en Carolien imkeren sinds 2021 op Volkstuinvereniging Arentsburgh. Dat doen ze wat anders dan de reguliere imkers en ze noemen zich dan ook bijenhoeders.

Roos heeft ook een tuin bij Arentsburgh. Door Carolien is het imkeren op haar pad gekomen. “Maar de bijen zitten eigenlijk altijd al in mijn leven. Mijn oma had een hele grote tuin en een tuinman die haar hielp, en die had ook een bijenkast bij haar staan. Mijn eerste spreekbeurt op de lagere school ging over bijen. Ik weet het echt nog heel goed: ik had allemaal kleine potjes honing en doosjes, en de klas mocht het verschil proeven. “

Roos wil iets voor de bijen betekenen, ook vanwege het hele bijen-verhaal. “Alhoewel we nu weer in een heel ander verhaal zitten, op sommige plekken wil men het houden van honingbijen verminderen, omdat ze daar dan de solitaire bijen kunnen verdringen.” Carolien vult aan: “Je hebt een hele nieuwe stroming in Amsterdam. Daar zijn ze met het imkeren gestopt om te gaan zorgen voor de wilde bijen in de stad. Een jaar of acht geleden heb ik de knoop doorgehakt om imker te worden. Het ging toen heel slecht met de bijen en insecten in het algemeen.”

Bij Arentsburgh zijn ze begonnen met twee volken. “We geven de volken een naam en zijn begonnen bij de A. We zijn nu bij de H. Vorig jaar was het ontzettend leuk. We werden in mei constant gebeld dat er zwermen hingen. Dat waren ook zwermen van andere imkers uit de buurt. Dit is natuurlijk een fantastische plek voor bijen. Hier is ruim plek voor alle soorten bijen”. Wat Roos en Carolien vooral doen is observeren, kijken hoe de bijen vliegen. We gaan alleen in de kasten als het echt nodig is.

“We kunnen zien aan de ramen of ze gaan zwermen. Zijn er genoeg werksters? Zijn er nog darren? Is er nog een koningin? Soms hebben we al aan het vlieggedrag gezien wat er aan de hand is. We willen namelijk zo min mogelijk in de kast, omdat dat verstoort.”

“En als we de kast in gaan kijken, melden we dat altijd, zo van: Dames, we komen bij jullie kijken.” Elke keer worden ze weer verrast worden door een volk.

Julie noemen je bijenhoeders, wat is het verschil met imkers?

“We zijn ook imkers, maar we doen het niet om de honing. We zijn niet commercieel - we vinden het wel leuk om potjes honing te verkopen - maar wat imkers doen is de honing weghalen en de bijen er suikerwater voor teruggeven. Onderzoek wijst uit dat honing qua samenstelling veel rijker qua mineralen en andere stoffen is dan suikerwater.” Ze vergelijken het met junkfood. “We zijn van mening dat we al honderden jaren iets kostbaars wegnemen en er iets inferieus voor teruggeven.” Ze willen echt goed zorgen voor de bijen. “En natuurlijk is het leuk als we een paar potjes honing en een honingraat neer kunnen zetten. Maar bijvoorbeeld voor de winter heeft een volk 12 kilo honing zelf nodig. Dat gaat vóór bij ons.”

Verder gebruiken ze verschillende kasten. “We hebben nu twee natuurbouwkasten. Dat is dat ze alles op één raam doen. Als een bij bouwt dan zit het broednest met alle eieren in het midden gevolgd door een ring stuifmeel en daaromheen de honing. Meestal gebruiken reguliere imkers stapelkasten; daarin scheid je het meer. Dan leg je er ook een rooster in, waar de koningin niet doorheen kan, want zij is groter, de werksters kunnen er wel door zodat je alleen boven honing hebt. En dat vinden we ook niet zo vriendelijk. De vleugels van de werksters gaan daar vaak aan kapot. Maar zo kun je wel veel makkelijker honing slingeren zonder dat er zetmeel of broed in zit.”

Waarschijnlijk ken je nog wel de ‘bijenkorven’. “Vroeger ging imkeren in korven, alleen dan moet je de korven op zijn kop houden en de raat eruit zien te snijden. Dus om het onszelf makkelijker te maken zijn de kasten ontstaan.” “En wat ze ook doen met die raampjes. Wij hebben lege ramen om maar zo te zeggen, met een driehoekig latje zodat ze iets steun hebben om het raat aan te bouwen. De reguliere imkers doen er een draad doorheen zodat het steviger is en je minder kans hebt op breken, of ze gebruiken soms een kunstraat zodat de bij niet meer hoeft te gaan bouwen. Zodat de bij niet meer energie hoeft te steken in het bouwen, en alleen maar honing moet maken.

“Ze veroordelen andere imkers niet, maar proberen zelf zoveel mogelijk bij de natuur te blijven. “Maar we doen niet niks. Want als er een zwerm hangt, halen we die weg. Als mensen een zwerm zien, kunnen ze ons bellen. Ons nummer hangt op het mededelingenbord naast de kantine.”

Mensen zijn vaak bang voor een zwerm bijen. “Maar als je weet wat je doet kun je in een zwerm die al rustig op een tros hangt bij wijze van spreken je hand steken. De bijen zijn alleen maar geïnteresseerd in de koningin en ze hebben zich volgegeten met honing. Dus ze zijn niet uit op iets anders. Maar het is niet handig om door een zwerm heen te lopen. Want als ze onder je oksel komen, dan gaan ze wel steken, omdat ze zich bedreigd voelen. Bijen steken alleen als ze in het nauw zitten. Een bij komt niet als een wesp op je limonade af. Tenzij je een volk hebt dat heel hongerig is, dan komen ze. Dat is onze taak, daar letten we op.”

“We volgen de bijen. Hebben ze water? We hebben waterbakken staan, met grindjes. Het water wordt warm – bijen houden van warm water – en ze gaan op de steentjes zitten.”

In september checken ze of de bijen genoeg voer hebben. En als ze zien dat ze te weinig hebben, voeren ze bij. Bijen kunnen kou en sneeuw goed handelen. Een volk overleeft de winter soms niet doordat ze niet goed hebben gebouwd of doordat ze te veel honing hebben opgeslagen en daardoor te weinig ruimte hebben voor zichzelf. Of door ziekte.

Wat is het belang van bijen houden?

Bijen zijn belangrijk voor de bestuiving, en net zoals alle insecten enorm belangrijk voor het voortbestaan van de aarde. De honingbij is er maar één van de 358 soorten bijen in Nederland. De hommels is daar een ondersoort van. “Deze tuinen zijn heel belangrijk, ook voor de solitaire bijen en andere insecten. Hommels bestuiven hier ook enorm veel. De bijen kunnen we hoeden en voor de solitaire bijen kunnen we juiste plekken creëren. Je hebt solitaire bijen, die leven van één ding. Ze leven zes weken en gaan naar één plantje. Hoe groter de diversiteit op de tuinen, hoe groter de diversiteit aan insecten. “

Hebben jullie nog tips voor de tuinders, wat ze kunnen doen of niet moeten doen?

“Nou natuurlijk geen gif gebruiken, maar dat is al een regel hier. Er is een enorme diversiteit hier. Denk aan de hydra (klimop), die bloeit tot september - oktober. Bomen, heesters, fruitbomen en bloemen. Er is zoveel dracht hier.” “En als de broccoli doorschiet en er verschijnen bloemetjes, laat staan. Prima voor de insecten, ook voor de hommels.”

TIP!

Neem ook eens een kijkje op de **lijst met drachtplanten** die goed zijn voor de bijen, die je kunt [downloaden van deze pagina](#).

“En observeer de bij van gepaste afstand, ga niet slaan. Ze zijn in principe alleen geïnteresseerd in nectar.” “Alle bijen vliegen vanaf bepaalde temperaturen. De honingbij vanaf 13 – 15 graden. Solitaire bijen al vanaf 10 graden. Soms zie je een klompje spul aan hun pootjes, dat is stuifmeel. Maar je ziet ook bijen die niks aan hun pootjes hebben; die zijn dan nectar aan het halen. Dat is dan hun taak. Het ene moment heeft de bij in zijn agenda staan om stuifmeel te halen, het andere moment nectar. Een andere bij heeft de opdracht om te poetsen en morgen wat anders te doen. Ze hebben qua bedrijfsvoering een uitgedacht instinct, en ze hebben ook een pikorde. Je begint met schoonmaken en bent huishoudelijke hulp, daarna mag je gaan verzorgen – je wordt verpleegkundige, kinderjuf, of gaat de koningin en broed verzorgen - en vervolgens mag je wachter zijn bij de poort. Daarna wordt je haalbij en dan ga je dood.”

“Zomerbijen leven overigens ook niet zo lang, minder lang dan winterbijen. Er komt namelijk steeds weer nieuw broed, dus steeds weer nieuwe aanwas van werkbijen. Ze leven dan maar 6 – 8 weken.” “Van belang is dat wij zien dat er genoeg broed is dat eind oktober – begin november kan uitkomen. Dat is belangrijk, want die bijen zijn de start van de groei van het volk vanaf januari-maart. En dat is weleens een reden dat een volk niet overleeft. Dan is er iets misgegaan, met ziekte of wat dan ook met het broed.”

Roos en Carolien willen je graag meer vertellen over het hoeden van bijen. Heb je vragen? Neem contact met ze op via e-mail of telefoon. Ze komen graag naar de tuin om een en ander te vertellen.

Interview: Ellen Verpoorten, 2022